

PAPER DETAILS

TITLE: YENIDEN DOĞAL HUKUK MODELLEMESİ: JOHN FINNIS

AUTHORS: Sevtap METİN

PAGES: 165-207

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/95916>

YENİDEN DOĞ

A. Finnis'in Doğa

dine geniş bir yer
da doğal hukuk
nis'in teorisi Tan
kabulüne bağlı
üzerine oturtma
yaç duymadan
da Grotius ile ul
kurucu unsuru
doğal hukuk ku
kabul ettiğimiz
yan (sebepsiz) r

B. Yedi Temel

Doğal hukuk gözlemlenmesinde yahut toplum ya doğal durum tasavvuruna çıkarmaya çalışmı. İlkçağ ve ortaçağda doğrudan, olgu değil, olgudan türetilirdi. Hukukta bulunan bir dünya görüşünde ren (kozmos) Tanrı

apaçık bir şekilde
yani onlara uyum
açısından hiçbir
maz bir başka o
ler insan doğas
lenemezler. Bu
içsel olarak tec
yolculuğumuz o
ve keşfedilmesi

Hayatımızı a
ceğimiz ve yüc
“...”

ele alalım. Bilginin
mak için derinlen
çıklık, akli kanıtlar
değer bir şey oldu
başkaca bir ilked
hiçbir önermeye l
kendiliğinden, ke
Psikoloji, merak d
lır; ancak Finnis
edemez ve ona g
doğruyu arama e
çeğiyle çarpıtılma
den, öncülür, l

tığına inanmakt
iyi bir şey olduğu
O halde septik l
meye değ er oldu
ması hakikatin
linde idi. Bu du
lara sahiptir. Do
değ erin olmadığı
Bu, mantık yas
yahasından daha
 eli en iki  nerm
kurtulabiliriz. O

Yeniden

Kültür ve etik
çıkan kaniya gör
öncelikler, terci
hem farklı hem o
lerin kendiliğinde
evrensel olarak
nis'e göre yine b
tüm insan toplu
dini koruma güd
muştur. Yaşama
kabul edilen saik
sebebin varlığı ile

eğilim ya da duyg
ile eş anlamlı da
vabını bilmek ist
duğunda buna he
Genellikle bilmey
arzu ettiğimiz bel
herhangi bir kon
yalnızca yararı a
şeydir. “Bir şeyi ö
tini yönelttiği o
geniş anlamda tü
lere uygulanabili

nin) matrisi veya
çilmez bir unsuru
ondan zevk alınak
insanın kendi ey
yoktur¹⁹.

Bir diğer iyi fo
bireysel iyinin üze
yer alır. Herkes de
insanlar arasında
leştirilmesidir. İns
durumda en güçl
daki işbirliği her

“Din”; alışılma
sel bir diğer “iyi
kozmos arasında
sun orijinini de
ceye sahip bir a

Hemen belir
sayısında ne si
sınırlı sayıda ol
ne eklenmesi n
rarşı kurulama
bu listelenen y

de, burada seçme
bol oynamakla m
düşünürken oyu
karşı karşıya kal
tıp alanında aras
cekte daha fazla k
deneylerde öldü
bilir (hayat değeri
bu temel iyilerde
önemli bir yer ve
nin elde edilmesi
dostluğa ibadete

bulması onu bi
maktadır.

İnsan akıl sa
duygusal saikle
denselliğimizin o
bunların davran
lerimizin rasyon
“sebep” ve “am
yapmasının ned
eşittir. “Neden
tarafından moti

ranışlarına makul
arar³⁰. Ancak seçi
bazı hususlar vard
dir ama aynı zaina
onlar tarafından ya
tüm insanların evr
iyilerin arkasından
ğerler seçimlerimiz
aykırı oldukları iç
rir. Pratik aklın te
mayacağına göre,
den (yani temel de

rasyonalitesi temel ilğıne bağılıdır. İ naklarını belirle tek bir doğru ce maz. Thomas A lışa giden bir ço birbirini ile denk dir³¹. Ahlak ba fakat yine de sık olanağı devam

Finnis için te

8. Eylemlerin v
gunluđu;

9. Bir kimsenin
birinin gerçekleştirm
mek zorunda olma
rar vermemek ya d
sine engel olmama

Buraya kadar k
ğerler tartışmasında
nucunu çıkarabilin
ğinden apacık ha

buluşlar ve dal
için zorunlu ol
saygı gösterdiğ
"insanı öldürme
dürmekle tehdit
korumak için b
Kendinizin ya o
birisini öldürm
kında,-kimin ö
veren efendi ko

Doğmamış b

gelmemiş çocuğun
veren çoğunluk kar
vatandaşları çoğun
bile olsa- bu kara
kürtaja zorlamadı
verdiği bu izni kul
lanması gerektiği y
kilemiş gözükmeme
letin ve ahlakın en

Klonlama prob
ilke olarak dışı c
makta fakat erkek

Homoseksüel davranışları ve evlilik birlikteliğinden kaçınacaktır. Oysa cinsellikte, bütününe değer oluşunun yönellik olması esastır.

Yalan söyleyen olursa olsun doğru ve doğru olma yönüne yönelimdir.

hukuksal pozitivizm
layıcı bir yapıdır f
dir. İnsan ilişki ve e
ve açıklığı sağlar,
değiştirilmesini düz
bireylere kendi koş
rine izin verir, gelece
boşluksuz bir düzen
eder. Finnis'in bu
vurgu, hukuk kura
lerin önemini kabu
kuksal pozitivistler
nis'in doğal hukuk

kukun ahlakla
hukuk ile ahlak
Doğal hukuk te
zerlik hukuk v
nedir⁴². Analiti
hukuku diğer
neyin ayırdığını
kuksal geçerlili
gerekli olduğun
nis'in teorisi k
dan daha mak
teorisi doğal h

nülmelidir. Ancak
leştirilmesinin ge
pek çok insanın
etkinleştiremez.
tenin (bu otorite
lanmış ve oluştu
(yetkin) bir toplu
organlarının, hu
deyi harekete ge
şekilde hukuk ku
ortak iyiliği adı
birinin akla yatkı

olmayan yasa da
miyla hukuk deđi

Kurallardan o
malarının uymak
normatif prensip
naklı da deđildir.
herhangi bir huk
koyar. O, bu prer
yer aldığını söyle
davranışın tüm g
bakımından cidd
siplere uyması g

sunda ısrar eder
hukuk normlarının
letsiz oluşları se
normların yükledi
kuksal haklar ak
devam ettirir. Bu
sal ödev ve haklar
de Finnis için h
öneme sahip oldu
değerlerin ihlalin
günü ortadan ka
tır. Bu durumda
dırma vükümlülü

bakacaklardır. Q
uyulması gerekli
kurarken, koord
ortak iyi yi gerçe
organize edebilece

Bunun yanı s
nin getirdiği soru
düzen formlarına
yut, sürekli, açık
olan emredici ku
ilişkilerini kural
çerçeveler içinde

şarma gerekçesi
üstesinden gelme
günün mutlak de
olduğunu söyler.
otoritenin tanınm
runluluğu olduğu
lere katılmak için
gildir. Finnis'e gö
korunması için h
kukun otoriter ve
lanmasının en iyi
sayımsal otoritesi

bu yükümlülük y
yükümlülüğünü
kaldırılrsa da içe
mektedir. Hukuk
düzenleme yapan
diğer ahlaki mül
ritenin ortak iyi
başarısızlığı bu il
insani iyi değerle
denle hukuk yan
(karine) olan ba
hukukla iteatin

hukuk sistemi tek
len doğru cevap ta
limleriyle oluşturu
en yüksek mahke
mahkemenin seç
destekleyen ahlak
mezlik (incommen
Ortak ölçülemezli
rasyonel olarak t
nün) yokluğudur.
ile uygunluk” krit
ise ahlaken en sa

vence altına alın
olduğu iddiası h

1. Adaletin

İnsan, değerl
de gerçekleştir
(mutluluğunu) b
nelik pratik bir
larının somut bi
risini şöyle tanı
ranması gerekti

kalan bir ilkedir. A
lumun bütün üye
olanakların ve ka
ğunda herkese ta
gelişimini arttırdığı
Eşitsizlik, ancak z
lik paylarının yenio
kötü bir şeydir. E
kendi yaşamlarında
yolunda- daha iyi k
yanlış yapılmıştır.

Temel ivilerin g

rasyoneldir⁵⁹. B
insanlar daha ö
şünmeyi, “mülk
kabilirlerse orta
için daha verim
sin daha düşükl
etmesi demektir
olduğu düşünc
hareket ettiğimi
malvarlıkları ol
adil olması, adil
ya da sermaye

bulunarak yapabilir
temel unsurudur ve
dir. Haklar eşitliğe
san hem kendini h
kinleşebilir. İnsan
(sonuçsalcılığın) ön
“ortak iyi”ye gönde
san hakları ve ort
vurgu yapan Finn
hatırına bile olsa s
yecek “mutlak hakl
tadır. Finnis’in düş

kın, kamu düze
olarak belirtilmi
kence görmeme'
haklar, kullanı
haklardan, "mu
lırlar. Yani mutl
ninin gereklilikle
Finnis, haklarını
refaha" yapılan
bulmaktadır. O
bir bireyin refak
göz önüne alın

E. Değerlendirme

Finnis'e düşünc
Aquinas açısından
St.Thomas Aquina
iyiler ve pratik ak
sunda) oldukça be
yaptığı ilaveler old
mas'ın bir ortaça
malarını Aristo üze
tırladığımızda, Fin
den ifade bulduğu
nis'in doğal huku

ve adaletten m
ettiğimiz üç de
temele değer aç
iki aşırı uç ara
Aquinaslı Thom
bakımından he
Yine de göz ön
Eudaimonism'i
ğuna yönelmiş
hukuku ya da
sine bağlamadı
Aquinas ile yak

san doğasından prensiplerinin do-
sahip olmadığını,
menin de doğru o-
razların kendisine
nucun çıkarılmas-
bir şey yayımlam-
ruyu sormamız g-
fiziği olmaksızın
olabilir mi? Finnis-
etiği için zorunlu-
mıdır? Doğal hu-

Gerçek sorun olmadığından ötesinin ön bilgisine sahip olmanın en temel nedeni bu nedenler nasıldır. Bunun daha derin bir analizidir. Bu yüzden kendiliğinden iyi ve eylem için en önemli temel nedenler yapıp kendiliğinden normlarının) ins

ğa uygunluğu ko
için öne sürdüğü
iyiler için ortaya
şemasını nasıl se
dikkat çekmiş, kö
kimseyle arkadaş
bir değer formud
apaçık olduğunu
araştırılmasından
barış ve güvenlik
laştığını gösterece
dımlaşma olmad

ve anlamalarına
insanlara karşı z
de fazla barış ve
san bilgi, estetik
fakat bunun yar
meye ve hatta b
duyabilir. Bir çok
bu karanlık yüz
insanların tamar
da etmeyin, insa
mezden gelmek g
sadece sporcula

Finnis, temel
ısrarcıdır. Seçim
landığımız doğru
ğerler de eşit kıym
yapışımızda heps
dığımız bir değ
Seçilmeyen değ
dışında kalmıştır
zayıflıyor. Biz bir
ğerlerine göre da
rini diğerine terci
düzeni (hiyerarşi)

Eylem ve seçir
metodolojik koşu
Finnis'in teorisini
amaç, Tanrı ile iş
bebinin (Tanrı) ya
tan ve yoksunlu
paylaşımından başl
oyuna katılma il
değeri bu şekli ile
yatın ciddi uğra
oluşturur. Fakat
meseleye ilişkin b
sani değerleri (iyi

Finnis'in mülk dikkate değerdir. meşrulaştırırken düşmektedir. Mülğitimi arasındaki binden geri alınabmaktadır.

Kanımca prati nis'in takındığı tu lemelerde, hukuk letmeye yönelikti ahlaktan beslense

Finnis, John : Natural Law and Ethics
Oxford 1988.

Finnis, John: "Natural Law and Ethics"
Oxford University Press, Oxford

Finnis, John: "Natural Law and Ethics"
Vol.12, No: 4, 1999

Finnis, John: "Sevtap Me"
www.ewtn.com/lifeissues
18.9.2003.

Finnis, John: "Abortion"
www.lifeissues.net
Çevrimiçi 9.9.2003

Yeniden Do

MacCormic, Neil : "Naturals", *Natural Law*
bert P. George, Cla

Meng, Jude Chua Soo :
New Natural Law T
thomism.pdf, Çevr

"Natural Law Tradition
entries/natural-law

Özcan, M. Tevfik : *Huk*
tanbul 2000.

Riddall, JG: *Jurisprud*

Tebbit, Mark: *Philosophy*
and New York 200